

ANALIZA PRINCIPALILOR INDICATORI DE CREȘTERE A ACTIVITĂȚII DE TURISM DIN ROMÂNIA ÎN PERIOADA 2000 - 2006

A. Mihalache

Universitatea „George Barițiu” Brașov

INTRODUCERE

Dezvoltarea turismului atât ca modalitate de petrecere într-un mod plăcut și instructiv a timpului liber, cât și ca activități prestatoare de servicii solicitate în diverse etape ale unei călătorii turistice, prezintă una dintre caracteristicile civilizației actuale, cu largi perspective de evoluție, fiind concomitent consecința și cauza unor mutații economice, sociale, culturale și de mediu. De aceea pentru a releva situația actuală a turismului românesc, importanța acestei activități în cadrul societății românești contemporane, voi aborda turismul pe plan economic, încercând să prezint valențele multiple ale acestuia și locul ocupat de el în viața economică a României.

Pentru a reliefa importanța economică a turismului românesc, ca ramură distinctă a economiei naționale, încadrată în sectorul terțiar, voi utiliza criteriile precizate în literatura de specialitate: ponderea populației ocupate în unitățile

cu profil turistic în totalul populației ocupate a țării; contribuția turismului la crearea produsului intern brut și investițiile în turism.

1. PONDEREA POPULAȚIEI OCUPATE ÎN UNITĂȚILE CU PROFIL TURISTIC

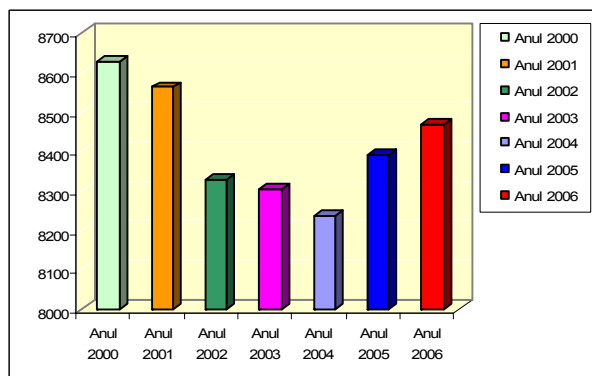
Populația ocupată la nivelul unei ramuri economice (în cazul de față, turismul) prezintă o deosebită importanță în cunoașterea capacității acelei ramuri de a genera locuri de muncă și astfel, contribuția acesteia la reducerea unui fenomen economico – social foarte distructiv pentru orice națiune: șomajul. Populația ocupată este studiată și analizată în continuare în tabelul 1., tabel care prezintă populația ocupată la nivelul economiei naționale, populația ocupată la nivelul serviciilor și populația ocupată în sfera turismului, perioada analizată fiind anii 2000 – 2006.

Tabelul 1. Populația ocupată totală, din servicii și din turism în perioada 2000 – 2006

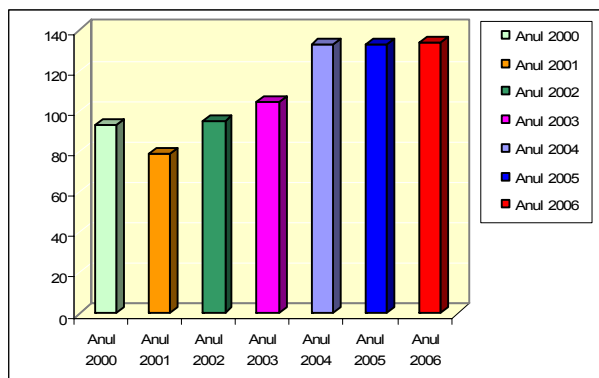
Populația ocupată / Anii	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Populația ocupată (mii loc)</i>	8629	8563	8329	8306	8238	8390	8469
<i>Populația ocupată în servicii (mii loc)</i>	2542	2546	2657	2774	2896	3038	3238
<i>Populația ocupată în turism (mii loc)</i>	93	79	95	105	133	133	134
<i>Ponderea populației ocupate din turism în totalul populației ocupate (%)</i>	1,07	0,92	1,14	1,26	1,61	1,59	1,58
<i>Ponderea populației ocupate din turism în populația ocupată din servicii (%)</i>	3,65	3,1	3,58	3,79	4,59	4,38	4,14

Pentru realizarea unei comparații între evoluția populației ocupate și a populației ocupate în turism se vor prezenta sub formă grafică datele din tabelul 1.

Din observarea figurii 1. se evidențiază faptul că după o scădere constantă a numărului populației ocupate între anii 2000 și 2004, s-a înregistrat o creștere a populației ocupate totale în anul 2005 până la valoarea de 8.390 mii persoane. Același trend ascendent s-a menținut și în anul 2006 când populația ocupată a atins valoarea de 8.469 mii de persoane (valoare care însă nu a egalat-o pe cea din anul 2000 când s-au înregistrat 8.629 mii de persoane).

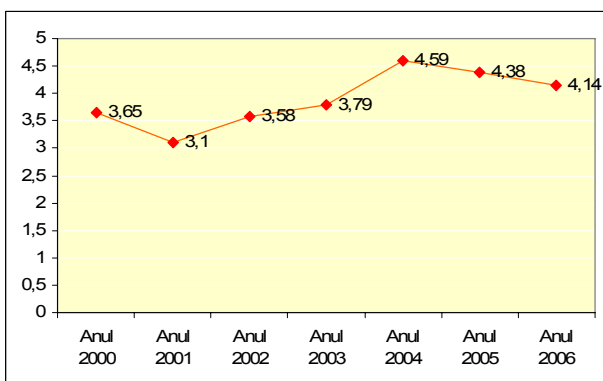
Figura 1. Populația ocupată la nivelul întregii economii din România în perioada 2000 - 2006

Figura 2. Populația ocupată în activitatea de turism din România în perioada 2000 - 2006

Între anii 2000 și 2001 tendința populației ocupate din turism (conform figurii 2.) a fost aceeași cu tendința populației ocupate la nivelul întregii economii și anume de scădere a numărului persoanelor ocupate, însă între anii 2001 și 2006 populația ocupată în turism a înregistrat o creștere constantă ajungând în anul 2006 la un număr de 134 mii persoane ocupate în acest domeniu. Astfel se observă (din datele prelucrate în tabelul 1.) o creștere a ponderii populației ocupate din turism în totalul populației ocupate de la 0,92% în anul 2001 până la 1,58% în anul 2006. Creșterea nu este spectaculoasă, însă este totuși semnificativă.

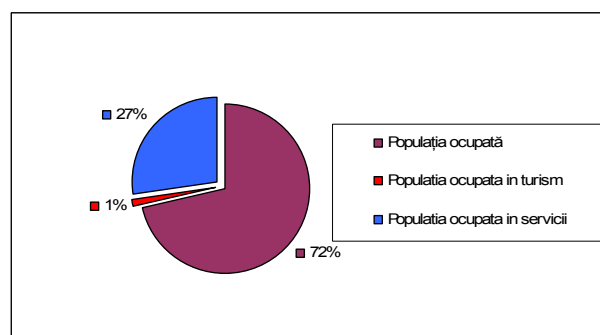
De asemenea ponderea populației ocupate în turism în populația ocupată în servicii a crescut de la 3,1% în anul 2001 până la 4,38% în anul 2005 (diferența fiind de 1,28%). Dar dacă vom compara anul 2000 când ponderea populației ocupate în turism în totalul populației ocupate în sfera serviciilor era de 3,65% cu anul 2006 când aceeași pondere avea valoarea de 4,14%, diferența nu mai este decât de 0,49%. Concluzia este că ponderea populației ocupate în turism în totalul populației ocupate în sfera serviciilor a avut o evoluție fluctuantă iar acest lucru se poate observa cel mai bine din figura 3.

Figura 3. Evoluția ponderii populației ocupate în turism în perioada 2000 – 2006

Din graficul anterior se poate observa că anul în care ponderea populației ocupate în turism în totalul populației ocupate în servicii a înregistrat valoarea cea mai mică a fost 2001 (3,1%) iar valoarea cea mai mare a fost înregistrată în anul 2004 (4,59%). Astfel indicele mediu de creștere din perioada 2000 – 2006 a înregistrat valoarea de 106,5% iar ritmul mediu de creștere, în aceeași perioadă, a fost de 6,5%. Un ritm destul de lent având în vedere că la începutul anului 2000 se preconiza ca industria turismului va înregistra creșteri spectaculoase.

În continuare se va analiza și reprezenta grafic ponderea medie a populației ocupate în servicii și a populației ocupate în turism în totalul populației ocupate din anul 2006.

Figura 4. Evoluția ponderii populației ocupate în turism în perioada 2000 – 2006

Deși ponderea populației ocupate în turism în totalul populației ocupate nu înregistrează modificări semnificative (media situându-se undeva la valoarea de 1,27%), se observă că ponderea forței de muncă ocupată în acest sector este redusă, situație ce nu poate fi considerată decât îngrijorătoare în condițiile în care economia contemporană are ca principală tendință creșterea ponderii populației ocupate în servicii (mai ales dacă ne raportăm la previziunea conform căreia turismul va deveni cea mai largă industrie din lume). Acest fenomen s-a datorat într-o foarte mare măsură migrației masive a forței de muncă din România către țările occidentale unde compensațiile salariale sunt mult mai atractive cât și caracterului sezonier al turismului din țara noastră care atrage după sine fenomenul de muncă ilegală „la negru”. Această circumstanță are o influență negativă și asupra numărului populației ocupate la nivelul întregii economii naționale, fiindcă având o evoluție modestă, hotelurile și restaurantele din România generează un număr redus de locuri de muncă, ceea ce determină o contribuție redusă a acestora la atenuarea șomajului în România. Totuși această statistică nu este întocmai corectă datorită muncii

fără forme legale. În momentul în care angajații sezonieri vor fi încadrați legal în muncă se va dovedi că în turism numărul populației ocupate este sensibil mai mare.

Dacă luăm în considerare și faptul că activitatea din turism influențează utilizarea forței de muncă din alte ramuri ale economiei, cum ar fi: agricultura, industria alimentară, industria ușoară, construcții, și că fiecare loc de muncă din turism generează de la unu la trei locuri de muncă indirecte și induse, se reliefează mai pregnant nevoia dezvoltării activității de turism în România și creșterea rolului acesteia în cadrul economiei naționale.

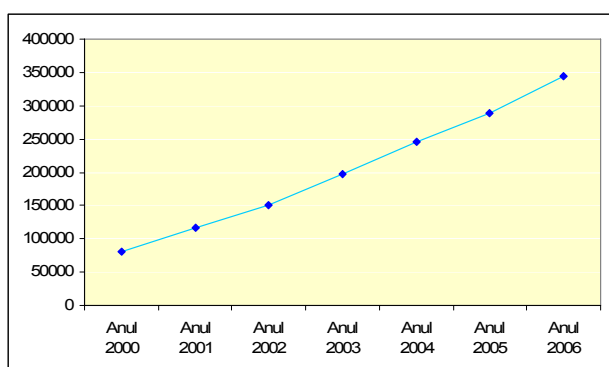
2. CONTRIBUȚIA TURISMULUI LA CREAREA PRODUSULUI INTERN BRUT

Un alt indicator foarte important pentru a evidenția locul pe care îl ocupă turismul în cadrul economiei naționale românești, îl reprezintă produsul intern brut. Se va analiza astfel produsul intern brut realizat din activitatea de turism în perioada 2000 – 2006. Evoluția produsului intern brut total, a produsului intern brut din activitatea de turism, atât în prețuri constante cât și în prețuri comparabile este prezentată în tabelul 2.

Tabelul 2. Nivelul P.I.B. total și din turism în perioada 2000 – 2006

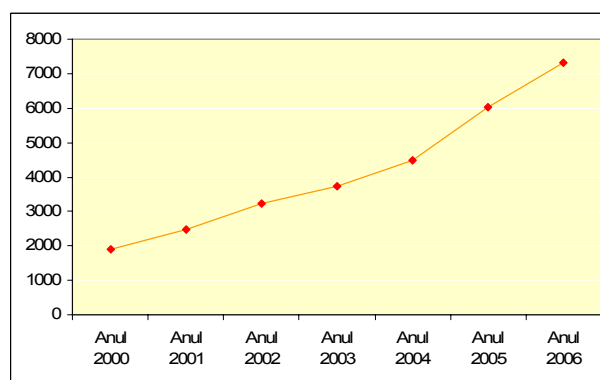
Indicatori / Anii	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
P.I.B. Total	80377,3	116768,7	151475,1	197564,8	246468,8	288176,1	344535,5
P.I.B. în Turism	1904,2	2459	3233,8	3735,6	4469	6028,4	7325,7
Indicele Prețurilor (% , 100% =2000)	100	134,5	164,76	189,97	212,58	231,71	246,89
PIB Total în prețuri comparabile	80377,3	86824,31	91936,81	103997,9	115941,7	124369,3	139550,2
PIB in Turism în prețuri comparabile	1904,2	1828,25	1962,73	1966,41	2102,27	2601,7	2967,19

Evoluția celor doi indicatori prezentați în tabel se observă mult mai ușor prin reprezentări grafice ale acestora. Astfel, figura 5. prezintă evoluția produsului intern brut total iar figura 6. prezintă evoluția produsului intern brut din activitatea de turism pe perioada analizată.

Figura 5. Evoluția P.I.B. total în perioada 2000 – 2006

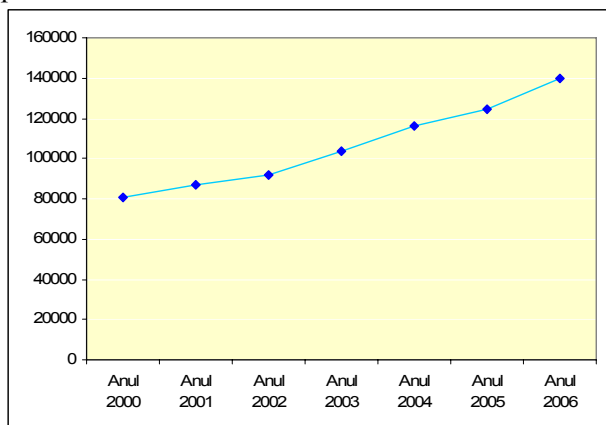
Atât produsul intern brut total cât și cel din turism au avut în perioada 2000 – 2006 o evoluție ascendentă, astfel că în anul 2006 nivelul P.I.B.-ului realizat în economia românească a fost cu 328,6%, superior celui din 2000, iar valoarea P.I.B.-ului realizat în turism a fost în anul 2006 cu 284,7% mai mare decât în anul 2000.

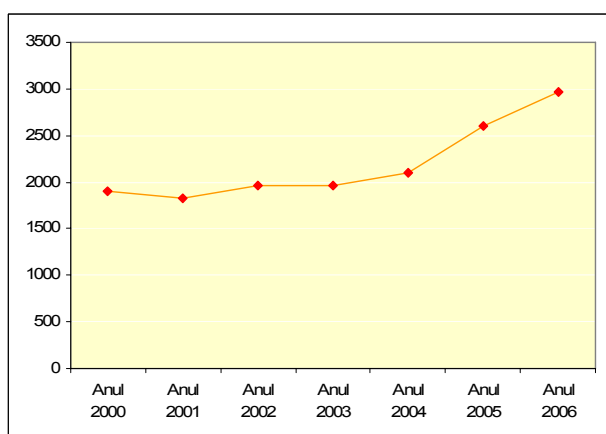
Figura 6. Evoluția P.I.B. din turism în perioada 2000 – 2006

Această creștere substanțială a produsului intern brut la nivelul întregii economii naționale și a celui realizat din turism ar putea fi pusă pe seama inflației. Pentru o analiză cât mai judicioasă se va realiza transformarea din prețuri curente în prețuri comparabile (constante) folosind metoda deflației simple cu ajutorul indicilor prețurilor de consum. În urma deflării seriilor de date se poate observa dacă această evoluție reprezintă o creștere reală sau, dimpotrivă, reprezintă o descreștere a produsului intern brut (cifrele sunt de asemenea prezentate în tabelul 2.).

Conform datelor extrase din tabelul 2. se realizează graficele cu evoluția produsului intern brut total exprimat în prețuri comparabile precum și evoluția produsului intern brut din activitatea de turism exprimat în prețuri comparabile pentru perioada analizată.

Figura 7. Evoluția P.I.B. total exprimat în prețuri comparabile în perioada 2000 – 2006

Figura 8. Evoluția P.I.B. din turism exprimat în prețuri comparabile în perioada 2000 – 2006

Se observă că nivelul P.I.B. exprimat în prețuri comparabile a menținut trendul ascendent observat în cazul exprimării acestuia în prețuri curente. Același lucru se poate spune și despre produsul intern brut din activitatea de turism. Astfel, se poate afirma că evoluția pozitivă a activității de turism s-a datorat unor progrese cantitative și calitative și nu în totalitate creșterii continue a prețurilor.

Nivelul produsului intern brut din turism exprimat în prețuri reale a scăzut în anul 2001 față de anul 2000 cu 3,99%. Această scădere s-a datorat în principal reducerii numărului de turiști de la 4.920 mii în anul 2000 la 4.875 mii de turiști în anul 2001. În anul 2002 indicatorul a crescut cu 3,07% față de același an, pe fondul înregistrării unei creșteri a numărului de turiști străini față de anul 2000, cu 132 mii de turiști.

În anul 2003 se continuă trendul ascendent, produsul intern brut din turism crescând cu 3,27% față de anul 2000. În acest an s-a înregistrat o creștere atât a turiștilor interni cât și a turiștilor străini. În anul 2004 creșterea a fost de 10,40% iar în anul 2005 creșterea a fost de 36,63% față de anul 2000. Această creștere destul de semnificativă (ținând cont că produsul intern brut este exprimat în prețuri comparabile) s-a datorat creșterii totale a turiștilor cu 885 mii de turiști și de asemenea creșterea numărului de turiști străini cu 563 mii de persoane.

În anul 2006 produsul intern brut realizat de activitatea de turism din România a crescut față de anul 2000 cu 55,82%, o creștere destul de spectaculoasă care s-a datorat în principal creșterii numărului de turiști atât a celor străini cât și a celor români.

Acest trend exprimă creșterea economică a țării noastre și totodată creșterea activității de turism. Totuși, încă, această activitate nu a atins nivelul de dezvoltare așteptat deoarece România are de a face cu un produs turistic învechit și cu dotări minime iar prețurile practicate de unitățile din turism sunt comparabile cu cele practicate în țările mai dezvoltate din punct de vedere economic, serviciile oferite de turismul românesc fiind mult sub cele oferite de străinătate. Clasificarea hotelurilor și pensiunilor pe grade de confort ține cont strict de dotarea materială a acestora iar pe calitatea serviciilor nu prea se pune bază. Acest fenomen nu a dat voie turismului românesc să crească atât cât a fost prognozat, dar se așteaptă ca în anii următori să se înregistreze în continuare un trend ascendent. Dacă agenții economici din turism vor avea și servicii comparabile cu cele din străinătate, nu numai prețuri, atunci putem vorbi cu adevărat de o dezvoltare a turismului românesc.

Pentru o analiză mai concretă prezentăm în continuare ponderea produsului intern brut generat de activitatea de turism (exprimat în prețuri comparabile) în produsul intern brut total în perioada 2000 - 2006.

Tabelul 3. Ponderea P.I.B. generat de activitatea de turism în total P.I.B. în perioada 2000 – 2006

Anul	Ponderea (%)
2000	2,37
2001	2,11
2002	2,13
2003	1,89
2004	1,81
2005	2,09
2006	2,13

Din tabelul 3. se poate observa că ponderea produsului intern brut din turism în totalul produsului intern brut înregistrează o scădere constantă până în anul 2004, în anii 2005 și 2006 înregistrându-se o creștere a acestei ponderi ajungând în anul 2006 doar la 2,13%. Situația este destul de îngrijorătoare având în vedere că în țările europene dezvoltate această pondere depășește 10% – 12 %. Iar pentru anul 2006 se preconiza o pondere de 6% a produsului intern brut din turism în totalul produsului intern brut realizat la nivelul economiei naționale. Îngrijorător este faptul ca această prognoză nu s-a realizat nici măcar pe jumătate. Astfel, pentru ca România să ajungă la nivelul țărilor dezvoltate va trebui să își valorifice la maximum potențialul natural bogat pe care îl are, să facă o promovare asiduă și, cel mai important lucru, să se perfecționeze la capitolul ospitalitate, unde are foarte mari curențe.

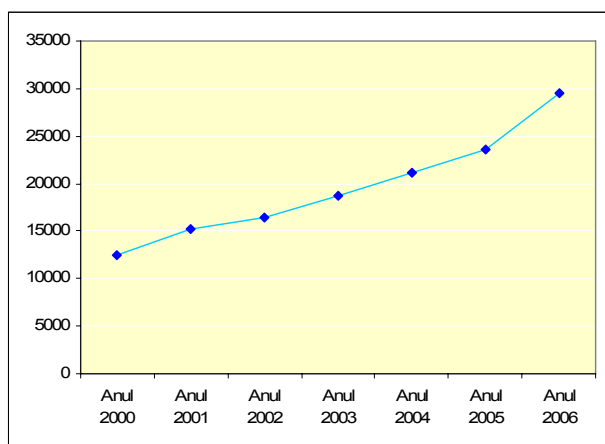
3. ANALIZA INVESTIȚIILOR REALIZATE ÎN TURISM

Calitatea prestației turistice și amploarea activității turistice, depind și de gradul de echipare cu mijloacele specifice necesare. Nu trebuie omis faptul că baza tehnico-materială este supusă unui proces de uzură fizică și morală, impunându-se înlocuirea periodică a componentelor sale și că dotările materiale ale turismului românesc nu asigură o valorificare corespunzătoare a potențialului turistic al țării noastre. De aceea se impune realizarea unor eforturi investiționale susținute pentru creșterea și modernizarea dotării turistice. În continuare se va analiza situația investițiilor în hoteluri și restaurante în perioada 2000 – 2006. Pentru a putea identifica ușor care este trendul investițiilor totale și a celor din turism

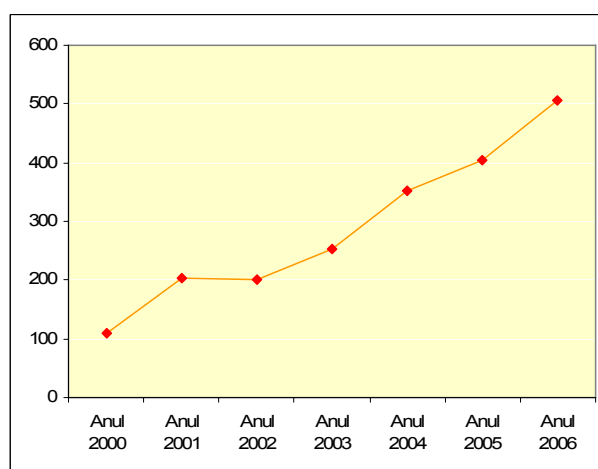
Tabelul 4. Investițiile totale, în servicii și turism în perioada 2000 – 2006

Indicatori / Anii	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Investiții Totale	12498,7	20419,5	27173,5	35651,2	44869,9	54566	72891
Investiții în Servicii	4923,5	8676	9490,6	13097	15957,5	17980,4	27307,6
Investiții în Turism	109,8	274,6	331,5	481,5	750,4	936,6	1.249,2
Indicele Prețurilor (% , 100% =2000)	100	134,5	164,76	189,97	212,58	231,71	246,89
Investiții Reale Totale	12498,7	15181,78	16492,77	18766,75	21107,30	23549,26	29523,67
Investiții Reale în Servicii	4923,5	6450,56	5760,26	6894,25	7506,59	7759,87	11060,63
Investiții Reale în Turism	109,8	204,16	201,20	253,46	352,99	404,21	505,97

exprimate în prețuri comparabile, este nevoie de reprezentarea grafică a celor două serii statistice:

Figura 9. Evoluția investițiilor totale exprimate în prețuri comparabile în perioada 2000 – 2006

Figura 10. Evoluția investițiilor din turism exprimate în prețuri reale în perioada 2000 – 2006

După cum se observă și din graficele prezentate, trendul investițiilor rămâne unul ascendent și după deflatarea seriei ceea ce semnifică o influență relativ mică a inflației la evoluția investițiilor (atât celor totale cât și a celor din servicii respectiv turism). În anul 2006 investițiile totale exprimate în prețuri constante au crescut față de anul 2000 cu un procent de 136,21%. De asemenea investițiile la nivelul serviciilor (în prețuri comparabile) au crescut în anul 2006 față de anul 2000 cu 124,65%. Investițiile în turism exprimate în prețuri comparabile, urmând același trend crescător, au înregistrat o majorare în anul 2006 față de anul 2000 cu un procent egal cu 360,81%. Această creștere de trei ori și jumătate a valorii investițiilor în hoteluri și restaurante se datorează modernizării și încercării de aliniere a unităților de cazare și alimentație la standardele internaționale. Se estimează că acest trend se va menține în următorii ani și datorită faptului că din ianuarie 2007 România este stat membru al Uniunii Europene.

Pentru a avea o imagine cât mai concludentă asupra evoluției investițiilor din turism în perioada analizată și pe baza datelor din tabelul 1.4. vom calcula următorii indicatori statistici:

media aritmetică, modificarea medie absolută, indicele mediu și ritmul mediu, utilizând relațiile:

$$\bar{Y} = \frac{\sum_{i=1}^n Y_i}{n}; \quad (1)$$

$$I_s = \frac{y_n - y_1}{n - 1}; \quad (2)$$

$$I = \sqrt{\frac{y_n}{y_1}} \times 100; \quad (3)$$

$$R = I(\%) - 100, \quad (4)$$

unde:

$\bar{Y}$ - Media aritmetică;

I_s - Sporul mediu;

I - Indicele mediu de creștere;

R - Ritmul mediu de creștere;

n - numărul de ani;

y_n - valoarea indicatorului în anul n ;

y_1 - valoarea indicatorului în anul 1.

Tabelul 5. Calculul mediei aritmetice, a sporului mediu, al indicelui de creștere și al ritmului de creștere pentru investițiile din turism în perioada 2000 – 2006

Anii / Indicatori	Investiții	Y	I_s	$I(\%)$	$R(\%)$
2000	109,8	290,26	66,03	214,66	114,66
2001	204,16				
2002	201,20				
2003	253,46				
2004	352,99				
2005	404,21				
2006	505,97				

Analizând datele din tabelul 5. constatăm că investiția medie în turism a fost de 290,26 milioane lei, în perioada 2000 – 2006 și că aceasta a crescut în medie cu 66,03 milioane lei. În fiecare an indicatorul nostru a crescut în medie de 2,1466 ori, adică a crescut cu 114,66%.

În continuare se va calcula ponderea investițiilor în hoteluri și restaurante (exprimate în prețuri comparabile) în totalul investițiilor din servicii pentru perioada de timp 2000 – 2006. Datele se prezintă în tabel 6.

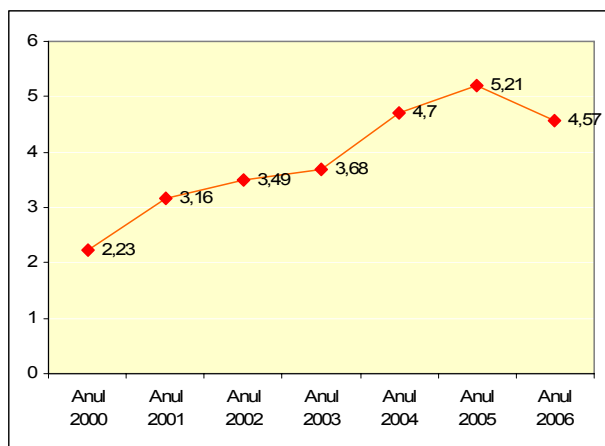
Prelucrând datele din tabelul 6., pentru observarea mai clară a evoluției ponderii investițiilor reale din turism în totalul investițiilor

Tabelul 6. Ponderea investițiilor reale în hoteluri și restaurante în totalul investițiilor din servicii pentru perioada 2000 – 2006

Anul	Ponderea (%)
2000	2,23
2001	3,16
2002	3,49
2003	3,68
2004	4,70
2005	5,21
2006	4,57

rele din servicii de la un an la altul, pentru perioada analizată, construim un grafic prezentat în figura 11.

Figura 11. Evoluția investițiilor reale din turism în cele din servicii pe perioada 2000 – 2006

Se observă că deși ponderea investițiilor din turism în totalul investițiilor din servicii în anul 2006 s-a dublat față de anul 2000, este destul de mică (ponderea medie a perioadei fiind de 3,75%), ceea ce ne îndreptățește să afirmăm că, în continuare, turismului nu i se acordă importanța binemeritată, ținând seama că este o ramură economică generatoare de beneficii și locuri de muncă.

4. CONCLUZII

În România ponderea populației ocupate și a produsului intern brut în hoteluri și restaurante situează țara noastră mult în urma țărilor europene dezvoltate, mai ales dacă ne gândim la faptul că ponderea P.I.B. din turism în total P.I.B. în țările dezvoltate depășește 10 – 12%. Situația din țara noastră nu corespunde deci evoluției înregistrate la nivelul țărilor dezvoltate, iar pentru îmbunătățirea ei este necesar ca reforma economică să conducă la creșterea P.I.B., la reducerea inflației și a șomajului. În acest sens se impun sporirea dimensiunilor și importanței acordate sectorului terțiar în general și turismului în special.

Ținând seama de faptul că România beneficiază de un grad de valorificare modest al potențialului turistic, de 20 – 30%, și de faptul că baza turistică are o vechime mare și un grad avansat de uzură fizică și morală, eforturile investiționale trebuie intensificate și orientate spre modernizarea și dezvoltarea acesteia. Ponderea investițiilor în turism în totalul investițiilor din servicii atinge un maxim în anul 2005 (5,21%), o pondere extraordinar de

mică în condițiile în care turismul reprezintă cea mai dezvoltată ramură din cadrul serviciilor.

Bibliografie:

1. **Barbu, G.**, *Turismul în economia națională*, Editura Sport – Turism, București, 1981;
2. **Lupu, N.**, *Gestiune hotelieră și de restaurant*, Editura All Beck, București, 2005;
3. **Minciu, R.**, *Economia turismului*, Editura Uranus, București, 2004;
4. **Muntean, B.**, *Participarea României la fluxurile turistice internaționale – premisă a integrării în Uniunea Economică Europeană*, teză de doctorat, Academia de Studii Economice, București, 2004;
5. **Neacșu, N.**, *Turismul și dezvoltarea durabilă*, Editura Expert, București 2000;
6. **Postelnicu, G.**, *Introducere în teoria și practica turismului*, Editura Dacia, Cluj Napoca, 1997;
7. **Rotaru, I.**, *Globalizare și turism: cazul României*, Editura Continent, Sibiu, 2004;
8. **Roșca, E.**, *Analiza statistică în profil regional*, Revista Română de Statistică, Nr. 2/2001;
9. **Snak, O., Baron, P., Neacșu, N.**, *Economia turismului*, Editura Expert, București, 2001;
10. **Vellas, F., Becherel, L.**, *International Tourism*, MacMillan Press Ltd., 1995;
11. **Vellas, F.**, *Le Tourisme*, Economica, Paris, 1992;
12. *** *Anuarul statistic al României*, INS, București, 2006
13. *** *Anuarul statistic al României*, INS, București, 2007
14. *** *Master Planul pentru Dezvoltarea Turismului Național*, World Tourism Organization
15. *** *Studies on Tourism – Structure, performance and competitiveness of European Tourism and its enterprises*, The European Commission, Bruxelles, 2002;